

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

**Choh
Hao
Li**

(1913-1987)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

Yıl 1922. Çin'in güneyinde büyük bir kent olan Guangzhou'da bir evde, Li kardeşlerin odasında. Küçük Hao Li, hemen her konuda ilginç ve şaşırtıcı bilgilerle dolu bir kitaptan rastgele sayfalar seçip kardeşlerine okuyor.

"Zıplama konusunda kimse pirelerle yarışamaz. Bu canlılar, vücut uzunluklarının 100 katı kadar yükseğe zıplayabilir!"

Keşke ben de pire gibi zıplayabilseydim. Şu ranzaya çıkmak için her gece merdiven tırmanmazdım.

Ha ha! Anlaşıldı, haftaya yerlerimizi değiştirelim seninle kardeşim. Haydi bir madde daha oku abi.

Ne güzel kitapmış, ne komik kardeşlermiş bunlar.

Evet. Bir sonraki bilgiyi ben de merak ettim. Haydi oku Hao.

Peki ama bu son olsun: "Ülkemizde yaşamış en uzun insan 2 metre 44 santimetrelilik boyuyla Zhan Shichai'dir." Fotoğrafını da koymuşlar. Bakın, sonra lambayı söndüreceğim.

Çok ilginç! Nasıl o kadar uzamış acaba?

Belki sulak yerde büyümüştür.

Ha ha! Bitki mi canım o, sulayınca büyüsün!

Ha ha! Yani acaba çok yemek yediğinden mi demek istedim.

Ülkemizde daha da uzun boylu biri var. Neydi adı, bakar mısın Peynirciğim?

Bakarım Simitçiğim. Türkiye'nin en uzun insanı... Sultan Kösen. Boyu 2,51 metreymiş ve Mardinliymiş.

O işin çok yemekle ilgisi olsaydı ben zürafa kadar olurum şimdiye!

Ha ha ha!

Az sonra...

Şaka bir yana, insan nasıl o kadar uzar ki? Kardeşlerim ve ben de büyüme çağındayız, uzuyoruz. Ancak annem, babam ve öğretmenim yıllardır aynı boyda. Demek ki büyümeleri bir yaşta durmuş...

... kitaptaki o dev gibi abininkiyse sürmüştü.

Neden acaba?

İşte bu soruyla bilim insanı olacağını belli ettin Hao ama büyüme için uyku da şart. Haydi ben yattım, iyi geceler.

Haklısın Simitçiğim. Hatta ninnisi bile var: Uyusun da büyüün, niinnniini, tıptış tıptış yürüsün, niinnniini...

Yıllar hızla geçti. Choh Hao Li de kardeşleri ve tüm çocuklar gibi uyuyup büyüdü, oynayıp eğlendi, okuyup öğrendi. Okulda özellikle fen bilimlerine duyduğu ilgi, öğretmenlerinin dikkatini çekti. Küçüklüğünden beri çevresindeki olayların nedenlerini çokça merak ettiğini gören ailesi ona eğitim sürecinde destek oldu. Nanjing Üniversitesinde kimya okudu. Dünyada henüz gelişmekte olan, bu yüzden de genç bir akademisyenin kendine rahatça bir araştırma konusu bulabileceği biyokimya alanında çalışmak istedi.

Mezun olduğu Nanjing Üniversitesinde öğrencilere kimya dersleri vererek geçirdiği iki yılın sonunda, yine ailesinin desteğiyle kendine yeni bir yol çizer...

Babacığım, anneciğim. Devam etmek istediğim bir okul var ama burada değil, hayli uzaklarda... Ne dersiniz?

Karar senin oğlum. İmkânlarımız elverdiği sürece arkadayız.

Eh, yolun açık olsun o zaman Hao.

Nereye gidecek acaba?

Böylece 1935 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Kaliforniya Üniversitesine gider.

Bu kadar da uzağa gideceğini tahmin etmemiştim. Hao'yu deniz tutmuyordur umarım.

Ha ha ha! Merak etme Simitçiğim, yanına kraker almıştır.

Orada organik kimya alanında doktoraşını yaparken Deneyisel Biyoloji Enstitüsünün laboratuvarından bir iş teklifi alır.

Konuya ilginizin farkındayız. Bir süre önce rafa kaldırdığımız hipofiz bezi araştırmamızı sizin sürdürmenizi istiyoruz.

Güveniniz için teşekkür ederim Bay Evans.

Bay Evans da kim?

Bakalım... Herbert Evans. Beynin bazı hormonlar salgılamakla görevli bölümü üzerine Li'den önce çalışan bilim insanıymış.

Li, laboratuvarında hipofiz bezinin salgıladığı yaşamsal öneme sahip hormonları araştırmaya başlar...

Alo. Nasılsın oğlum, neler yapıyorsun?

İyi iyi. Biz de çay içiyorduk işte, bir arayalım dedik. Hava nasıl orada, üşümüyorsun değil mi?

İyiym anneciğim. Her gün hipofiz bezi hormonlarını inceliyor, sonra bu hormonları moleküler düzeyde tanımlıyorum. Sen nasılsın? Babam iyi mi?

Merak etmeyin teyzeciğim. Oğlunuz gayet iyi.

Evet, evet. Siz de iyi olun ki aklı sizde kalmasın.

Takip eden elli yıl boyunca pek çok meslektaşıyla birlikte hipofiz bezi ve salgıladığı hormonlar üzerinde çalışır. Bu hormonlardan biri de büyüme hormonudur.

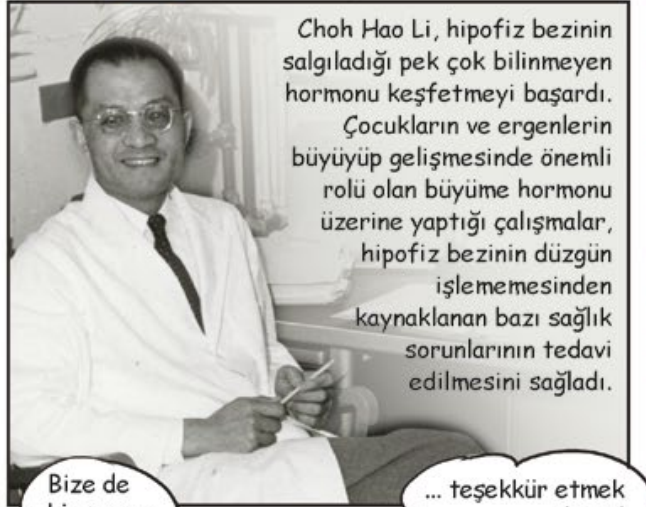

Hah! Ben de "Öykü bitmek üzere, büyüme konusuna ne zaman döneceğiz?" diyordum.

Ha ha! Ben de.

Choh Hao Li, hipofiz bezinin salgıladığı pek çok bilinmeyen hormonu keşfetmeyi başardı.

Çocukların ve ergenlerin büyüyüp gelişmesinde önemli rolü olan büyüme hormonu üzerine yaptığı çalışmalar, hipofiz bezinin düzgün işlememesinden kaynaklanan bazı sağlık sorunlarının tedavi edilmesini sağladı.

Bize de Li amcaya...

... teşekkür etmek düşer!